

پویایی جمعیت سارم دهان بزرگ (*Scomberoides commersonnianus*)

در شمال غربی خلیج فارس

لاله رومیانی^۱، مریم پیروی^{۲*}

۱. دانشیار گروه شیلات، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران

۲. کارشناسی ارشد گروه شیلات، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران

*مسئول مکاتبات: reyhane.gostar.jonob@gmail.com

چکیده

ماهی سارم دهان بزرگ (*Scomberoides commersonnianus*) از گونه‌های مهم تجاری از خانواده گیش ماهیان است که ارزش غذایی فراوان دارد. اهمیت اقتصادی این گونه سبب گردیده که فشار صیادی جهت بهره‌برداری بیشتر از ذخیره با شدت انجام گیرد، به‌طوری‌که ذخایر ارزشمند این گونه طی اقدامات اخیر دستخوش نوسانات فراوانی گردیده است و با کاهش صید این گونه همراه شده است. در این بررسی، نمونه‌برداری به‌صورت ماهیانه از اردیبهشت ۱۳۹۹ تا دی ۱۳۹۹ (۲۰۲۰ میلادی) از صید تجاری تخلیه‌شده در ایستگاه‌های صیادی استان خوزستان (ایستگاه‌های تخلیه سجافی و چوئیده) انجام و در مجموع ۱۰۷۰ نمونه سارم دهان بزرگ زیست‌سنجی شد. بر این اساس، طول بی‌نهایت (L_{∞}) و ضریب رشد (K) به ترتیب ۱۰۵/۵ سانتی‌متر و ۰/۱۴ در سال و شاخص عملکرد رشد ($\dot{O}$) برابر با ۳/۲ تخمین زده شد. ضرایب مرگ‌ومیر کل (Z)، طبیعی (M) و صیادی (F_{cur}) به ترتیب ۱/۲۵، ۰/۲۰۹ و ۱/۰۴ در سال و ضریب بهره‌برداری فعلی (E_{cur}) برابر با ۰/۸۳۳ برآورد گردید. تقاطع مرجع زیستی بر اساس معادله تولید به ازای بازسازی (YPR) برحسب مرگ‌ومیر صیادی برابر با ($F_{0.1}=0.204$, $F_{max}=0.408$, $F_{0.5}=0.163$) و برحسب میزان بهره‌برداری برابر با ($E_{0.1}=0.494$, $F_{max}=0.661$, $F_{0.5}=0.439$) برآورد شد. بر اساس برآورد (F_{max}) و (E_{max})، نرخ فشار صیادی (F) و ضریب بهره‌برداری (E) می‌بایست حدوداً ۶۱ درصد و بیش از ۲۰ درصد کاهش پیدا کند.

واژگان کلیدی: سارم دهان بزرگ، عادت غذایی، پارامترهای جمعیت، تولیدمثل، الگوی رشد، نقاط مرجع زیستی، خلیج فارس.